

KN2025/00609

Remissyttrande Miljömålsberedningens förslag om en strategi för hur Sverige ska leva upp till åtaganden inom biologisk mångfald respektive nettoupptag av växthusgaser från markanvändningssektorn, LULUCF

Sammanfattning

Region Norrbotten välkomnar möjligheten att ge synpunkter på Miljömålsberedningens strategi som syftar till att möta dessa utmaningar.

Region Norrbotten:

- ifrågasätter LULUCF-förordningens ensidiga syn på kolinlagring i skog, då minskat aktivt skogsbruk riskerar att minska kolinbindningen.
- anser att minskade koldioxidutsläpp inom andra sektorer än markanvändning vore mer fördelaktigt både för klimatet och för regional och nationell ekonomi.
- stödjer slutsatsen att skog som används för virkesproduktion ska brukas hållbart, vilket är avgörande för att bevara biologisk mångfald.
- betonar vikten av att myndigheter konsekvent använder definitioner om skog och jordbruk som är vedertagna inom svensk förvaltning och forskning.
- ser positivt på att förslagen om styrmedel och åtgärder bygger på principen om frihet under ansvar och välkomnar rådgivnings- och informationsinsatser. Förslagen om ersättning till privata skogsägare som väljer att senarelägga avverkning eller skydda skogsområden välkomnas också, men regionen noterar att detta kan leda till minskad råvarutillgång.
- ser positivt på utredningens förslag om att Sveriges rapportering av skyddad natur anpassas till andra länders metoder och föreslår ytterligare steg för likvärdig rapportering inom EU.
- Är positiv till förslagen om miljöersättning för odling av vall och stöd för produktion av biogas från vall, samt upphandling av naturbeteskött och viltkött, ligger i linje med regionens folkhälsost strategi och livsmedelsstrategi.
- betonar vikten av tydlighet och konsekventhet i lagstiftning kring återskapande av jordbruksmarker för att undvika målkonflikter med EU:s avskogningsförordning.

Region Norrbottens synpunkter

Klimatkrisen är en av de största utmaningarna vi står inför, och åtgärder för att minska koldioxidutsläppen är avgörande för att begränsa den globala uppvärmningen. Förlusten av biologisk mångfald, som är kopplad till klimatkrisen, hotar de ekosystemtjänster som är viktiga för samhällen på global, regional och lokal nivå. Minskad biologisk mångfald förvärrar också klimatförändringarnas effekter.

Skogen och skogsindustrin är betydelsefulla för Norrbottens sysselsättning, BRP, export och skattebas. Därför är det viktigt att de nationella skogspolitiska målen, som strävar efter hög och värdefull virkesproduktion samtidigt som skogens miljövärden bevaras och utvecklas, även ligger till grund för implementeringen av EU-lagstiftning. I detta sammanhang vill Region Norrbotten betona vikten av att myndigheter konsekvent använder definitioner om skog och jordbruk som är vedertagna inom svensk förvaltning och forskning.

Region Norrbotten anser att klimatmålen är viktiga och relevanta, men ifrågasätter LULUCF-förordningens ensidiga syn på kolinlagring i skog, som främst bör ske i stående skog. Detta bortser från att kolinlagring i skog är ett cirkulärt system där mest kol binds när skogen växer, minskar när träden är gamla och avges när träden förmultnar. Enligt riksskogstaxeringen har Sverige under hundra år med aktivt skogsbruk fördubblat koldioxidbindningen i de svenska skogarna. Att minska andelen aktivt skogsbruk riskerar att minska kolinbindningen.

Region Norrbotten beklagar att utredningen inte har haft i uppdrag att föreslå åtgärder i andra sektorer än markanvändningssektorn och ser den därför som isolerad från övriga områden i Ansvarsfördelningsförordningen (ESR). ESR ger utrymme för flexibilitet att kompensera mellan kategorierna i förordningen, vilket innebär att det finns möjlighet att genom lägre utsläpp från exempelvis transport (ej flyg och internationell sjöfart), uppvärmning av byggnader och avfallshantering kompensera för lägre upptag inom markanvändningssektorn. Förslag om minskade utsläpp från övriga sektorer kan därmed kompensera för, och minska, de negativa effekterna på skogsindustrin (bioekonomin) och den svenska konkurrenskraften utan att öka de totala nationella utsläppen.

LULUCF bortser även från den klimatnytta som uppstår när skogsprodukter ersätter fossila produkter. Utredningen konstaterar att substitutionseffekten endast i liten utsträckning kan bidra till att uppfylla Sveriges åtagande i ansvarsfördelningsförordningen (ESR). Detta är korrekt utifrån ett isolerat utsläpps- och EU-perspektiv, men missar det bredare perspektivet där de totala globala utsläppen påverkar klimatet, och i det sammanhanget är begränsningen och ersättningen av fossila produkter en viktig del. Region Norrbotten anser att den nya ISO/TC 287 bör ligga till grund för nya beräkningar av substitutionseffektens klimateffekter.

Specifika synpunkter kopplade till utredningens kapitel

Förslag om hållbart brukande av skogsmark för kolinlagring och biologisk mångfald

Region Norrbotten:

- stödjer slutsatsen att skog som används för virkesproduktion ska brukas hållbart, och att detta tillsammans med skydd och naturvårdande skötsel av skog med höga naturvärden samt restaurering av skogsnaturtyper är avgörande för att bevara den biologiska mångfalden i skogsekosystemen.
- ifrågasätter LULUCF-förordningens ensidiga syn på kolinlagring i skog, som främst bör ske i stående skog. Att minska andelen aktivt skogsbruk riskerar att minska kolinbindningen.

- ser positivt på att förslagen om styrmedel och åtgärder bygger på principen om frihet under ansvar och välkomnar de föreslagna rådgivnings- och informationsinsatserna.
- välkomnar förslagen om ersättning till privata skogsägare som väljer att senarelägga avverkning, avstå från avverkning eller frivilligt skydda skogsområden, men noterar samtidigt att detta riskerar medför en minskad tillgång på råvara från skogen.
- tillstyrker att Sveriges rapportering av skyddad natur (med utgångspunkt i Skogsstyrelsens fyra typer av skogsmark: formellt skyddad skogsmark, frivilliga avsättningar, hänsynsytor samt improduktiv skogsmark) anpassas till att likna andra länders redovisningsmetoder och anser att ytterligare steg bör tas för en likvärdig rapportering inom EU.

Förslag om ökat nettoupptag i träprodukter

Region Norrbotten:

- välkomnar konstaterandet att det finns potential att öka nettoinlagringen av kol genom ökad användning av långlivade träprodukter.
- välkomnar beredningens förslag om att utöka klimatdeklarationen för nya byggnader, främja återbruk av byggmaterial och utöka rådgivningen för skogsskötsel som leder till långlivade produkter.

Förslag om skydd av urskog och gammal skog

Region Norrbotten:

- ser positivt på att definitionen av gammal skog tillämpas på samma sätt som i förnybarhetsdirektivet, då det vore olyckligt att samma term får olika definitioner i olika relaterade lagstiftningar.
- välkomnar förslaget om satsningar för att tillgängliggöra formellt skyddade områden och stödjer helt slutsatsen att "skyddade områden kan användas som en resurs för friluftslivet, besöksnäringen, folkhälsoarbetet och pedagogiken och skapa möjligheter till rekreation, estetiska och andliga värden, forskning, regional tillväxt och landsbygdsutveckling".

Förslag om hållbart brukande av jordbruksmark för kolinlagring och biologisk mångfald

Region Norrbotten:

- ser positivt på förslagen om att införa "en miljöersättning för odling av vall [...] i den strategiska planen för EU:s gemensamma jordbrukspolitik, CAP, från och med 2026." och att "Energimyndighetens biogasstöd även ska omfatta vall och att regeringen ändrar villkoren för ap.1 Biogasstöd, anslaget 1:9 Biogasstöd, utgiftsområde 21 Energi, så att det även omfattar stöd för produktion av biogas från vall."
- välkomnar förslaget om att Upphandlingsmyndigheten ska få i uppdrag att tillhandahålla information och rådgivning "[...] riktad mot kommuner och regioner om upphandling av naturbeteskött, renkött och kött från älg, rådjur, dovhjort, kronhjort och vildsvin och deras positiva effekter på kolinlagring och biologisk mångfald.", då detta ligger i linje med Region Norrbottens folkhälsostrategi och Norrbottens livsmedelsstrategi Nära mat.
- ser behovet av en tydlighet och konsekventhet i lagstiftning och förhållningssätt kring återskapande av vall och andra jordbruksmarker så att det genom detta återskapande inte uppstår målkonflikter i samband med EU:s avskogningsförordning.

Förslag och information om rådgivning

Region Norrbotten:

- välkomnar förslagen om rådgivningsinsatser och informationskampanjer som syftar till att öka medvetenheten om hållbart skogsbruk och de ekonomiska incitament som finns tillgängliga för skogsägare.
- ser positivt på att rådgivnings- och informationsinsatserna bygger på principen om frihet under ansvar. Detta innebär att skogsägare får stöd och vägledning utan att deras självbestämmande inskränks, vilket är avgörande för att upprätthålla förtroendet och engagemanget hos skogsägarna.
- betonar vikten av att rådgivningen anpassas till de unika geografiska, klimatmässiga och kulturella förutsättningarna i Norrbotten. Detta inkluderar att främja innovationer och hållbara metoder som är specifikt anpassade till regionens behov och möjligheter och att se till de specifika förutsättningarna för markanvändning i Norrbotten.

Förslag om upptag och utsläpp av växthusgaser på bebyggd mark

Region Norrbotten:

- Ser positivt på utvecklingen av verktyg för att mäta effekter av exploatering på nettoupptaget av växthusgaser.
- betonar vikten av att miljömålsberedningens förslag om ”att torvmark får tas i anspråk för bebyggelse eller anläggningar endast om (1) det behövs för att tillgodose väsentliga samhällsintressen och detta behov inte kan tillgodoses på ett från allmän synpunkt tillfredsställande sätt genom att annan mark tas i anspråk ” tydligt behöver definiera vad som menas med ’väsentliga samhällsintressen’ och ’från allmän synpunkt tillfredsställande sätt genom att annan mark tas i anspråk’.

Förslag om restaurering av natur

Region Norrbotten

- ser positivt på förslaget ”att Sverige prioriterar investeringsstöd till djurstallar i CAP för att skapa stabila förutsättningar för en långsiktig betes-baserad produktion, eftersom restaurering av betesmarker kräver fler betande djur och därmed fler djurstallar.”

Förslag om minimal förlust av biologisk mångfald

Region Norrbotten

- välkomnar förslaget att ge Tillväxtverket i uppdrag att ”förlänga investeringsstödet för att utveckla infrastrukturen för rekreation och turism i landsbygder”